

SBI PEN. ASSN.'S SAMVAD

स्टेट बँक पेन्शनर्स असोसिएशन (मुंबई सर्कल), पुणे यांची गृहपत्रिका

Price Rs. 3/-

संवाद

मनामनांचा मेळ जुळावा । द्वेषाचा लवलेश नसावा ॥
सादासी प्रतिसाद मिळावा । वाद नको संवाद असावा ॥

Vol.-1

Issue - 5

नोव्हेंबर २००८

November 2008

संपादकीय

रसिक वाचक बंधून्नी,

स्वरभास्कर पंडित भीमसेनजी जोशी 'भारतरत्न' पदवीने सन्मानित झाले ! आपणा सर्वांच्या हृदयात अत्यंत आदराचे स्थान मिळविलेल्या, शास्त्रीय संगीताच्या क्षेत्रात जागतिक कीर्ती संपादन केलेल्या, केवळ पुण्याचे किंवा महाराष्ट्राचेच नव्हे तर अखिल भारताचे भूषण असलेल्या, स्वरभास्कर पंडित भीमसेनजी जोशी यांना भारतातील सर्वोच्च समजला जाणारा 'भारतरत्न' पुरस्कार नुकताच जाहीर झाला !! हिंदुस्थानातील प्रत्येक संगीतप्रेमी माणसाला अतीव आनंद देणारी नि अभिमानास्पद अशी यापेक्षा दुसरी कोणती घटना असू शकते ? या सर्वोच्च आनंदाच्या क्षणी आम्ही आमच्या ज्येष्ठ नि श्रेष्ठ गायकाला-स्वरभास्काराला-संगीतसूर्याला-पंडित भीमसेन जोशी यांना मानाचा मुजरा करतो आणि त्यांना प्रदीर्घ आयुशारोग्य लाभो अशी परमेश्वरापाशी प्रार्थना करतो.

दुसरी अत्यंत आनंदाची वार्ता म्हणजे भारताची यशस्वी चांद्रमोहिम ! भारताचे 'चांद्रयान १' अवकाशात यशस्वीरीत्या सोडून अवकाश संशोधनातील नवा अध्याय भारताने लिहिला आहे. जे अनेक शास्त्रज्ञ व तंत्रज्ञ या यशस्वी मोहिमेचे शिल्पकार आहेत त्या सर्वांचे मनापासून अभिनंदन !

आपल्याशी थोडं प्रगट चिंतन करू इच्छितो. माणसाच्या तीन अगदी प्राथमिक गरजा कुठल्या ? अन्न, वस्त्र आणि निवारा हे सर्वांना माहीत आहेच. या तीन गोष्टी मिळाल्या तरच माणसाला जीवन जगणं शक्य होतं. यातली पहिली गरज अन्नाची. ती भागली की माणसाची भूक शमते. पण माणसाला दोन प्रकारच्या भुका असतात. पहिली शारीरिक तर दुसरी बौद्धिक. सुजाण व सुशिक्षित माणूस शारीरिक भुकेबरोबरच बौद्धिक भूक शमविण्याचा सतत प्रयत्न करीत असतो. ही भूक भागविण्यासाठी त्याला वाचन करावं लागतं. वाचनाने त्याच्या ज्ञानात भर पडते. या कामी वृत्तपत्रे-मासिके-नियतकालिके, मनोरंजक व ज्ञानवर्धक पुस्तके किंवा ग्रंथ त्याच्या उपयोगी पडतात. यासाठी समाजात वाचनसंस्कृती

रुजविण्याची व वाढविण्याची आवश्यकता असते. वाचनाबरोबरच व्याख्यान-प्रवचन-कीर्तन-गायन-परिसंवाद ऐकल्यामुळे आपले कान तृप्त होतात. तर नाटके-चित्रपट-नृत्यादी प्रेक्षणीय कार्यक्रम पाहिल्यामुळे आपल्या डोळ्यांचे पारणे फिटते. काही कार्यक्रम तर प्रेक्षणीय व श्रवणीयही असतात. आकाशवाणीवरील कार्यक्रम फक्त ऐकता येतात तर दूरदर्शनवरील कार्यक्रम ऐकता व पाहतादेखील येतात. दूरदर्शन संचाला म्हणजेच टी.व्ही.ला आपण 'ईडियट बॉक्स' म्हणून कितीही हिणवलं, तरी ते मनोरंजनाचे-ज्ञानवर्धनाचे तसेच प्रचाराचे आजच्या काळातील अत्यंत प्रभावी टक्कश्राव्य माध्यम आहे, ही गोष्ट मान्य करावीच लागेल. त्याच नियंत्रण अर्थात् 'रिमोट कंट्रोल' आपल्याच हाती असल्यामुळे काय पाहायचं, किती पाहायचं हे आपणच ठरवू शकतो.

ज्ञान किंवा बुद्धी हे दुधारी शस्त्र आहे. त्याचा वापर चांगल्या गोष्टींसाठी होतो तसाच वाईट गोष्टींसाठीही होऊ शकतो; घडविण्यासाठी होतो तसा बिघडविण्यासाठीही होतो; विधायक कार्यासाठी होतो तसा विध्वंसक कामासाठीही होतो. म्हणूनच ज्ञानाचा उपयोग चांगल्या गोष्टींसाठी, विधायक कार्यासाठी, नवनिर्मितीसाठी, समाजावर सुसंस्कार घडविण्यासाठी, अज्ञानाचा अंधःकार नष्ट करून ज्ञानदीपाच्या प्रकाशात प्रगती साधण्यासाठी कसा करता येईल याचाच ध्यास आपल्याला हवा. यासाठी विवेक, समतोल विचार, संयम अंगी बाणावयास नको का ?

आपल्याला जमेल-झेपेल त्यानुसार आपण विधायक काम करण्याचा आपल्या परीने प्रयत्न करू या. ही खूप मोठी समाजसेवा आणि ईश्वरसेवा ठरेल; तसेच समाजाला आपले महत्त्वाचे योगदान ठरेल, आणि आपल्या जीवनाचे सार्थक झाल्याचे समाधान मिळेल.

'संवाद' च्या माध्यमातून आपण हेच तर करीत असतो. आपल्याशी केलेलं हे प्रगट चिंतन आपल्याला भावेल, रुचेल, आपल्या हृदयापर्यंत पोहोचेल आणि दिशादर्शकही ठरेल असा विश्वास वाटतो.

- क्रांतिसेन रामचंद्र आठवले

Visit us at : www.sbpensionerspune.org

e-mail : sbipenmumbai@yahoo.com

युनीट वार्ता

औरंगाबाद युनीट

औरंगाबाद शहरातील सर्व सभासदांचा दि.१४ ऑक्टोबर २००८ रोजी कोजागिरी पौर्णिमेनिमित्त श्री.रमेश चौधरी यांचे निवासस्थानी एक सहकुटुंब स्नेहमेळावा आयोजित केला होता. या प्रसंगी विचारांची देवाण-घेवाण, सभासदांच्या अडचणी व त्यांचे समाधान करण्यासंबंधी करावयाच्या प्रयत्नांसंबंधी चर्चा झाली. नंतर सौ.आशाताई चंद्रकांत कुलकर्णी यांच्या मधुर गीतगायनाचा, तसेच श्री.आर.एन.चौधरी व श्री.कात्यायनी यांच्या विनोदी चुटकुले-कथनाचा बहारदार कार्यक्रम झाला. यानंतर भोजन व दुग्धपान होऊन कार्यक्रमाची सांगता झाली. ह्या कार्यक्रमास युनीटचे पदाधिकारी श्री.धर्माधिकारी व श्री.डी.एस.पवार यांच्याशिवाय ऑफिसर्स असोसिएशनचे श्री.एन.के.जोशी, श्री.सुनील शिंदे हे सपत्निक, तसेच बँकेचे सहा.महाव्यवस्थापक (प्रशासन) श्री.एस.टी.पवार हेही उपस्थित होते.

- जयंत धर्माधिकारी, सेक्रेटरी

*****

औरंगाबाद झोनल सबसेंटरतर्फे आवाहन

आपणास विदीत आहेच की धुळे येथे कांहीं दिवसांपूर्वी दंगल झाली. या दंगलीत आपले एक पेन्शनर सभासद श्री.राजाराम हरी जाधव यांचे संपूर्ण घर वस्तीमधील इतर घरांसोबत जाळण्यात आल्याने सर्वांचे खूप नुकसान झाले. त्यात श्री.जाधव यांचे जवळ-जवळ रू.४ लाखांचे नुकसान झाले. त्यांना आर्थिक मदतीची आवश्यकता आहे. तरी आपल्यापैकी ज्या सभासदांना श्री.जाधव यांना आर्थिक मदत देण्याची इच्छा असेल त्यांनी आपले मदतीचे चेक्स किंवा धुळे ट्रेझरी शाखेवर काढलेले ड्राफ्ट्स श्री.राजाराम हरी जाधव यांचे नांव काढून, आपल्या नांव, पत्त्यासहित ते श्री.रमेश विनायक देशपांडे, अर्पण, मयूर पार्क, हरसूळ रोड, औरंगाबाद-४३१००८ (मोबाईल-९२७२६६९९८४) या पत्त्यावर पाठवावेत. श्री.जाधव त्याबद्दलची पोंच-पावती आपल्या पत्त्यावर पाठवतील. तरी कृपया सढळ हाताने मदत करावी ही नम्र विनंती.

- सेक्रेटरी,

औरंगाबाद झोनल सबसेंटर

Attention all Pensioners & Family Pensioners

All the Pensioners & Family Pensioners are requested to furnish 'Life Certificate' by visiting personally to their respective pension paying branch before end of November 2008. We presume that most of the pensioners and family pensioners have already done so. If any body has not yet furnished 'Life Certificate', they are requested to do so to avoid embarrassment, in case non-credit of pension for December 2008 to their accounts by the Bank.

लाईफ सर्टिफिकेट

ज्या पेन्शनर्स / फॅमिली पेन्शनर्सनी अद्याप पर्यंत 'लाईफ सर्टिफिकेट' बँकेत जाऊन दिले नसेल त्यांनी नोव्हेंबर २००८ अखेरपर्यंत ते द्यावे. जर ते बँकेत दिले नाही तर कदाचित बँक डिसेंबर महिन्याचे पेन्शन खात्यावर जमा करणार नाही याची कृपया नोंद घ्यावी.

- सेक्रेटरी

Free Medical Check-up

M/s R.G.Stone Urology and Laparoscopy Hospital, Khar (Mumbai) have organized a medical camp for the staff and pensioners of the State Bank of India **free of cost** from 1st November 2008 till 31-12-08 at the undernoted address. The hospital will take Blood Tests, Urine Test, Full Abdomen Ultra Sonography, Pap Smear, Prostate Specific Antigen, Uroflowmetry and specialist consultation, all free of cost. (Total cost of tests, if charged, would be about Rs.4000/-) The camp is mainly for our members in and around Mumbai but outside members also would be entertained.

Those members who are interested should avail of the facility **by fixing prior appointment with Ms.Sunita** on Phone Nos.(022) 26041395; 26043260; 26057805-06. The members who are approved for the test should carry their Identity Cards with them on the day of the test to facilitate matters.

- Secretary

Venue Address : 21-A,14-A Road, Ahinsa Marg, Khar (W), Mumbai - 400052.

Dharna at Delhi on 6th October '08 - A Grand Success -

As per the call given by our Federation a Dharna was organised by our Delhi Circle Pensioners' Association at 'Jantar-Mantar', New Delhi on 6th October 2008 to press our long outstanding issues. It was a grand success and a show of massive strength and solidarity by the Pensioners & Family Pensioners from Delhi Circle, numbering more than 500 (including 40-50 lady members) and also the representatives from the various Circle Associations including our Mumbai Circle Association.

Shri.H.R.Magon, General Secretary of Delhi Circle Association, was on fore front and organized the programme very well. Members from Meerat, Agra, Lucknow, Karnal, Panipat, Rae-Bareilly, Chandigarh, Jalandhar, Kanpur, Patna, Varanasi, Jaipur and various major cities in Delhi Circle participated in Dharna. The office-bearers who were present include Sarva Shree B.G.Dandekar (Federation President), Shantha Raju (Convenor of the Action Committee), R. Nagarajan (President of Chennai Circle), V.M.Gokhale (President of Mumbai Circle), N.S.Dhamoon (Gen.Secretary of Chandigarh Circle), Harendra Prasad (Gen.Secretary of Patna Circle), Dave (Gen.Secretary of Ahmedabad Circle), J.R.Gupta (President of Chandigarh Circle), R.N.Lalingkar (Gen.Secretary of Mumbai Circle) and others.

Shri.H.R.Magon & Shri.B.G.Dandekar while addressing the gathering, gave a detailed account of the proceedings that took place between the leaders of the Federation and the officials of the Banking Department of the Finance Ministry on 30th September 2008 at Delhi. Though the leaders explained in detail to the officials the exact nature of various pending issues and the solution to redress the grievances at the earliest, the attitude of Govt. officials appeared to be negative. Shri.Dandekar explained the various anomalies that are prevailing in the pension scheme,

especially created in the VIIth Bi-partite settlement as also need to tackle Family pensioners' issues on priority basis which are pending since 1986.

The electronic media reporters and important Newspaper reporters from Delhi covered the event very well by taking interviews of our leaders at the venue who were impressed by the large presence of pensioners including lady members.

The Dharna concluded at 2.00 p.m. Thereafter, a grand procession was taken to the Parliament Street where Banking Department of GOI and our Delhi LHO are located. The demonstrations were held near Banking Department to express our anguish to the Management of our Bank and the Govt. The leaders of Circle Associations and Shri.Dandekar addressed the demonstrators. The Police authorities extended full cooperation and permitted the procession through the Parliament Street. The Delhi Circle Association, especially its Gen. Secretary Shri.Magon deserves all compliments for his dedication and sincerity of his team of volunteers in ensuring smooth functioning of the Dharna programme including serving very good food packets including fruits packets to those who were observing fast. This is the second largest Dharna programme arranged by our Federation after the first Dharna programme at Mumbai on 23rd September 2008 which was also a grand success wherein members from all major cities in Maharashtra & Goa participated in large numbers. These agitational programmes were successful despite advancing age of the members and their physical condition which could not deter them from shouting slogans and squatting on the footpaths & roads for such a long time. We are confident that voice of the Pensioners & Family Pensioners must have reached the Government quarters who cannot ignore it now. We need to carry forward this spirit to resolve our all pending issues to their logical end. Many many thanks to all the participants in both the Dharna programmes which will be noted in Golden letters in the history of the State Bank Pensioners' struggle.

- Secretary

**State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune
Mumbai Zonal Sub-centre**

**Minutes of the Annual General Meeting held on the 22nd February 2008 at
Shri Shivaji Mandir (Natya Griha), Dadar, Mumbai**

The Meeting started as scheduled at 11.30 a.m. Shri P.A. Lopes started the meeting by extending warm welcome to everyone on behalf of Mumbai Zonal Sub-Centre on its 21st AGM and requested the following dignitaries to come on the dais and occupy their respective seats.

Shri V.M. Gokhale – President of the Circle & Mumbai Zonal Sub-centre

Shri S.B. Gokhale – Secretary SBIPA Mumbai Zonal Sub-centre

Shri R.N. Lalingkar – Secretary SBIPA Mumbai Circle Association

Shri P.M. Narkar – President, SBIPA Panaji Zonal Sub-centre &

Shri B.G. Dandekar – President of Federation of SBI Pensioners' Associations

Shri Lopes then on behalf of SBIPA conveyed best wishes to all the students who were to appear for the ensuing SSC and HSC examinations.

Shri Bidaye recited the National Anthem – Vande Mataram. Shri. Lopes then read the names of office-bearers of other Circle Associations who had sent best wishes for the success of the AGM as under

- 1) Shri N.K. Jain, President, SBIPA, Bhopal
- 2) Shri S.C. Rindani, President, SBIPA, Ahmedabad
- 3) Shri N.S. Dhamoon, General Secretary, SBIPA, Chandigarh
- 4) Shri Ramesh Babu, General Secretary, SBIPA, Hyderabad
- 5) Shri V.K. Mehrotra, President, SBIPA, Lucknow
- 6) Shri Sunil Pant, GM Network II, SBI Mumbai LHO

Shri Lopes then requested Shri S.B. Gokhale, Secretary of Mumbai Zonal Sub-centre to take charge and initiate proceedings of the Meeting.

Shri S.B. Gokhale, welcomed everyone present in the Auditorium and then took permission of the chair to start proceedings as per Agenda of the Meeting.

Agenda No.1 : To condole the deaths of Bank's Pensioners/Family Pensioners/Associate Members whose names have been reported to us after the 21st February 2007

Shri Gokhale read out the names of the Bank Pensioners/Family Pensioners/Associate Members, who had passed away during the period from 21-02-2007 and 22-02-2008 and whose names were reported before the AGM. As requested by Shri Gokhale, the house stood in silence for one minute as a mark of respect to the departed souls.

Agenda No.2 : To confirm the minutes of the Annual General Meeting held on the 21st February '07

Shri Gokhale enquired with the audience whether the minutes be treated as approved. The gathering by a vote of voice unanimously declared the minutes as passed.

Thereafter Shri S.B. Gokhale read out the names of those pensioners/family pensioners/associate members, whose birthday fell on the 22nd February i.e. the day of the meeting for their felicitation but out of Twelve (12) such members none had turned up.

At this juncture it was about 11.45 am and hence instead of taking up Agenda No.3 on hand

Shri S.B. Gokhale, requested Shri V.M. Gokhale, to deliver his opening speech since by 12.00 noon functionaries from Corporate Centre/Local Head Office and Zonal Office were expected to arrive to take part in the Bank's Meet.

Shri V.M. Gokhale, President, SBIPA Mumbai, Zonal Sub Centre began his speech taking a note of the fact that for this meeting several ex-senior officials of the Bank including the Former-Chairman (Shri P.G. Kakodkar) were present and he felt extremely satisfied for their presence. His satisfaction had its roots on the fact that the posts of President/General Secretary in many other Circle affiliate of SBIPA were held by Ex Senior officials of the rank of Dy. Managing Director; CGM and General Managers.

Continuing his speech Shri Gokhale said that the Mumbai sub-centre which came into existence 20 years ago with only 80 members to begin with, had during the last year enrolled 717 new members. The total strength of Mumbai sub-centre had risen to 4250 pensioners and about 380 family pensioners. Shri Gokhale however was critical of the attendance for this meeting. Attendance of only 700/800 members was disappointing.

Shri Gokhale concluded his speech with an appeal to the members to be more enthusiastic for their participation in the Association work/Meetings etc. Around this time it was reported that the representative of the Bank had arrived for taking part in the Bank's Meet.

Shri Lopes who was on the dais, declared that the Bank Meet would start as was scheduled. Shri Lopes then invited the undernoted representative from Bank to come on the dais and occupy their seats.

- 1) Shri V.D. Deshpande – AGM PPG Dept. C.C.
- 2) Shri A.T. Bodele – AGM ZO Mumbai
- 3) Shri Ajit Salvi – AGM PPG Mumbai LHO
- 4) Shri Chintamani Mulay, Dy. Manager, PPG Dept. Corporate Centre, Mumbai
- 5) Shri V. Vishwanathan, Dy. Mgr P&HRD and Welfare Z.O., Mumbai

All these dignitaries were felicitated by offering floral bouquets. Shri V.D. Deshpande was requested to take charge of the Meeting.

Shri V.D. Deshpande began his opening speech with a welcome to everyone. He however felt embarrassed to address to the gathering since all were his respected seniors and had experienced all the turmoils in the Bank before it had reached today's position. He therefore felt privileged to be at the meeting.

He further mentioned that he felt proud and honoured since the Bank had designated him as complaint redressal officer. This cell was meant especially for redressal of problems of the Bank's Pensioners. This was done by the Bank as demanded by both the WSF and SBIPA. His appointment as the nodal officer has proved extremely fruitful to the Bank's pensioners who hither to were deprived of their legitimate rights. He further said that in the last 6 months the number of complaints has risen appreciably – proving the fact that the need of such an official. In the last 7 months they have been able to settle 50 complaints received at C.C. He further said that several improvements in the system are taking place. Regular Meetings with PA and Federation or SBIPA would be held at PPG C.C./LHO/ ZO. The improvements were well demonstrated by the fact that the delegates of the Federation of

SBIPA could meet the Chairman of the Bank on the 18th January 2008 for nearly 40 minutes and present to him their grievances. In fact before this he had a meeting with these delegates and explained to them the various steps taken by the Bank in the improvement of the Pensioners' ties with the Bank. It has been decided to hold structured meetings with the Federation of SBIPA and SBIPA with CC/LHO/ZO. The modalities are being finalized. This he thought to be an important milestone in the Pensioners' movement. A Great achievement indeed.

Shri Deshpande thereafter dealt with the several improvements being mooted by the Bank in functioning of PPG at LHO/ZO.

- 1) 20th day of every month would hence forth be observed as "Pensioners' Day". Authorities at ZO/LHO would meet the Pensioners to solve their problems.
- 2) In view of the high level of complaints observed in some circles Bank held Pensioners' Adalat at Circles like Kolkata. The Adalat was attended by the CGM/CDO etc. The adalat was attended by nearly 400 pensioners and nearly 200 complaints were settled by the Adalat. Similar Adalats are to be held before 31-3-2008 in complaint prone circles.
- 3) It was also observed that the complaints emerged mainly due to knowledge gaps of the officials dealing with the complaint. In order to fillup these gaps the PPG Deptt at C.C. has undertaken the task of updating the circular instructions on Pension issues and they would come out with a booklet compiling all instructions on the PPG related issues.

These booklets will be sent to all Branches for their information and record.

Apart from the booklet the PPG Dept. at CC are also coming up with a CD detailing retirement benefits. This CD will be provided to all the Training Centres of the Bank in the country and all the Training Centres have been instructed to play the CD at least for one hour in every training programme. This would increase awareness among all concerned about the retirement benefits and help in bridging the knowledge gaps. The AGM PPG Dept. CC/LHO have also been instructed to display the CD at all important Meetings.

All this is being done to take care of the interest of the Pensioners so that they do not face difficulties due to the knowledge gaps of the working staff.

- 4) The Pensioners' Associations had been requesting C.C. for updating the booklet published in 2001. The booklet deals with all retiral benefits. It also gives upto date information on REMBS/EMWS/Holiday Homes etc. This booklet has been updated and is expected to be provided to all Pensioners by April 2008.
- 5) Top Management of the Bank had given a thought to the fact that after serving the Bank for 35-40 years an employee loses his/her bondage with the Bank when he/she becomes a pensioner. The Management wants them to be the Brand Ambassadors of the Bank.

As a step toward this direction the Bank has decided to give a retirement kit to every new retiree. The kit would give him a booklet containing information on his/her retirement benefits/REMBS/EMWS/ diet/exercise/Yoga etc. These booklets would soon be printed in several regional languages. The retiree would also be given a letter of appreciation for his services to the Bank.

Shri Deshpande concluded his talk wishing a grand success to the meeting. The speech of Shri Deshpande was greeted by the audience with a thumping applause.

Shri Bodele, AGM at ZO was thereafter requested to speak. He assured the house that the work related to setting up of dispensaries at Vasai and Borivali was being expedited.

Shri Ajit Salvi, AGM PPG informed the house that from February 2008 pension payment has been centralized and now LHO would be making the payment of Pension on a determined day i.e. 4 working days before the last working day of the month.

Shri Chintamani Muley Dy. Manager, PPG Department, CC informed the house that the programme of revised Family Pension has been finalized and loaded in the system. The implementation would begin soon.

Shri B.G. Dandekar, President, Federation of SBI Pensioners' Associations was called upon to speak on the occasion.

At the outset Shri Dandekar declared Shri Deshpande as the hero of the Meeting. Shri Dandekar further said that we in Pensioners Federation/ Association have been constantly in dialogue with the CC/LHO/ZO etc. but since the last year a recognizable change is seen in the attitude of the functionaries. This is probably so as per the proverb to 'Yatha Raja Tatha Praja'. Since the present chairman Shri O.P. Bhatt has taken a lead in the matter, things have started moving. Several facilities are being given to the Pensioners. The urge to solve Pensioners' problems urgently is being experienced. It was in 2003 the Grievance Procedure was set up but no further headway was done however now Shri Deshpande and other officials have taken the lead for implementation of several steps for betterment of the Pensioners. He wished that the message percolates down the line quickly. He also expressed a hope that the Pension issue also will be solved very soon.

Shri Dandekar concluded his speech thanking the Bank's Management and the officials for implementing of several schemes meant for improvement in retiral benefits of the Bank's Pensioners.

Shri V.M. Gokhale, President SBIPA Mumbai was requested to give his Presidential address. Shri Gokhale expressed satisfaction at the attitudinal change in the top Management of the Bank and the initiative taken by them in implementing various schemes meant for improvement in the retiral benefits to the Bank's Pensioners. Shri Gokhale, thanked the ZO Mumbai for shifting their Dispensary from a small premises to a bigger premises at Shivsagar Estate, Worli Branch. He however pointed out that the dispensary at Borivali has been shifted to a small premises which is causing hardship to the Pensioners. He requested Shri Bodele to look into the problems and solve it at the earliest. Shri Gokhale said that the SBIPA Mumbai had no real problems with ZO Mumbai due to their highly Co-operative attitude. He however cited a few problems.

- i) Renewal of Diagnostic Centre charges. He apprehended that if these renewals are not done quickly they may stop giving service. He requested Shri Vishwanathan and Shri Bodele to look into the matter on top priority basis.
- ii) At some dispensaries like Andheri, Doctors are needed to be posted on a permanent basis.

Shri Gokhale expressed immense satisfaction at the lead taken by the present Chairman of the Bank Shri O.P. Bhatt for solving Pensioners' problems. His gesture in meeting 16 representatives of various PA in the country was a landmark decision in the Pensioners' movement.

Shri P.G. Kakodkar, Former Chairman of the Bank, had expressed his desire to speak at the function. The Chair without any hesitation permitted him to speak. Shri P.G. Kakodkar at the beginning said that the pension formula of 50% and 40% pension was not at all acceptable to him. He knew as per service conditions of the Bank 50% of the last drawn salary was the Pension payable to a retiree and hence he could not reconcile with the idea of 40% pension. He said that he had worked in the Bank with full dedication in fact his motto was total devotion to Bank. No thought of migration to any other Bank. He therefore could not understand why 40% Pension. He infact was of the opinion that Pension should increase with every salary revision.

He criticized those who talked of 3 retiral benefits to SBI Pensioners but Gratuity in SBI was as per law and not as a service condition. He could not understand as to why he and many others of his group were denied the actual quantum of Gratuity of Rs.3.50 lacs.

Bank is in our Blood and hence none can challenge our integrity and loyalty to Bank. But inspite of this, a great discrimination in offering us only 40% as Pension.

Shri P.G. Kakodkar announced that if this 40% formula is not changed and unless we start getting 50% of our last drawn salary as Pension, he proposed to stage a Relay Hunger Strike before the Corporate Centre of the Bank from 2-10-2008 i.e. Gandhi Jayanti Day. All the media channels would be invited and a lot of publicity would be given to the event. Every day about 50 pensioners would stage the Relay fast.

Shri P.G. Kakodkar thereafter dealt upon the days when under his leadership Supervising Staff Association was formed in the Bank and how they had struggled to achieve their legitimate rights. Shri P.G. Kakodkar's speech was very much appreciated by the gathering.

Shri V.D. Deshpande, once again rose to say that he wanted to inform something to Shri P.G. Kakodkar as a leader of Supervising Staff Federation. Shri V.D. Deshpande informed the gathering that his Association had decided to fight for the cause of the Pensioners. As a first step Dharna was organized on 20-2-2008. A two days strike was planned on the 25-02-2008 and 26-02-2008. If the stalemate continued they may go on an indefinite strike. He assured the gathering that till 50% as Pension was restored they would continue their struggle. He thereafter explained what is updation of Pension and informed the house that they wanted to get updation formula initiated in the Bank.

Shri Deshpande assured the audience that we shall continuously struggle for the cause of the Pensioners and if the Bank's favourable recommendations are not approved we shall go on indefinite strike from 24-03-2008 though this strike would not be of any help to the working staff.

Shri Vishwanathan assured that the place of Dispensary at Borivali would be changed soon. It was getting around 1.40 p.m. and hence the meeting took a break for lunch.

Business session of the AGM which was stopped at 12.00 noon to complete the Bank's meet was restarted at 2.40 p.m.

Shri S.B. Gokhale, Secretary, began with Agenda No. 4

Agenda No. 4 - Committee's Report for the year 2007 to be read, discussed and adopted (A copy of the report is enclosed)

The Report was adopted by the gathering without any discussion.

Agenda No. 3 - To honour senior members who have completed/will complete 75 years age between the 22nd February 2007 and the 22nd February 2008 (both days inclusive) :

In fact felicitation of Senior members i.e. who had completed 75 years of age was to be taken up earlier but since the seniors took time to reach at the auditorium. Agenda No. 4 was completed before this item.

Out of 71 such beneficiaries only following 13 were present and felicitated with Shawl, Coconut, Sweets and flowers at the hands of Shri V.M. Gokhale and S.B. Gokhale

1) Shri N.S. Nerurkar	2) Shri M. R. Mistry	3) Shri D.M. Kadle
4) Shri P.V. Deshpande	5) Shri N.S. Atre	6) Shri A.L. Pereira
7) Shri N. S. Dalsa	8) Shri R.D. Kalbag	9) Shri R.E.V. Levis
10) Shri H.D. Deo	11) Shri R.K. Pathare	12) Shri D.P. Madon
13) Smt. Perin Hansotia		

As per Agenda Elections of the office bearers/Managing Committee Members were to be held and hence the Agenda items were interchanged and accordingly Agenda No. 7 was kept ahead of other items.

Agenda No. 7 : Speech of the President

Shri V.M. Gokhale, President, SBIPA Mumbai rose to deliver his speech. He at the outset said that Shri B.G. Dandekar, President, Federation of SBIPA will give full account of recent development on the Pension issue.

Shri Gokhale then referred to the Meeting held by the Chairman with 16 members of Federation of SBIPA. This meeting which lasted for about 40 minutes was held in the Board Room. As already explained to us by Shri V.D. Deshpande, earlier the Chairman explained the various initiatives taken by the Bank in regard to Pensioners problems. Although it was decided that only 2 of the SBIPA members would talk with the Chairman but the positive attitude of the Bank was demonstrated by the Chairman, when he permitted everyone to speakout. He made a mention of the Structured Meeting at LHO levels. It is now appearant that with the assistance of the Chairman we should be able to sort out our problems expeditiously.

Shri Gokhale then made a reference to a meeting Shri B.G. Dandekar and S.B. Gokhale recently had with the Spl. Secretary Banking Division of Finance Ministry at New Delhi. Shri R. Nagarajan, President of our Chennai Association was instrumental in bringing about the Meeting.

Referring to the Dharna and Demonstrations organized by the WSF at LHO on the 18th February 2008 for the Pensioners' cause he said that about 80/90 Pensioners were present thereat to support the WSF. He however was of the opinion that at least 10% of the total strength of 4000 should have been present. According to him this show by the pensioners was very disappointing, disgusting. He warned the pensioner members that if similar position occurs in future it could mean that Pensioners are not interested in Pension issues.

Shri Gokhale then turned to the less attendance of lady members present at the Dharna. Out of our total membership nearly 50% are ladies but only 5/6 lady members were present at LHO. When a demand for 33% representation is made by woman for Palrliament seats why no lady members are coming up to work in PA. He cited that only one lady member is working on Executive Committee of our Zonal Centre. He thought that the situation should be changed quickly.

Shri V.M. Gokhale thereafter declared that Agenda No. 8 would be taken up

Agenda No. 8 :- To elect office bearers/Managing Committee Members for the year 2008-2010 :
Shri S.G. Rabade who was the Election Officer announced the following names as elected.

- 1) Shri V.M. Gokhale – President
- 2) Shri R.S. Rajiwadekar – Vice President
- 3) Shri S.B. Gokhale – Principal Secretary
- 4) Shri S.M. Dharadhar – Organising Secretary
- 5) Shri P.A. Lopes – Jt. Secretary
- 6) Shri S.W. Agarkar – Jt. Secretary
- 7) Shri J. B. Pusalkar – Treasurer
- 8) Miss Neela Vyavaharkar – Jt. Secretary
- 9) Shri M.B. Nadkarni – Jt. Secretary
- 10) Shri P.S. Uchagaonkar – Jt. Secretary
- 11) Shri M.B. Shahane – Committee Member
- 12) Shri A.D. Butala – Committee Member
- 13) Shri P.D. Chavan – Committee Member
- 14) Shri M.N. Mhatre – Committee Member

After the Election results were announced some important announcement were made.

- i) It was announced that an amount of Rs.35,000/- was collected at the gate in the form of donations by members to the Association.
- ii) Miss Potdar Grand daughter of one of the pensioner, had won a Gold Medal at the All India level Gymanastic Competition held recently. Miss Potdar - well done. Shri V.V. Parab – One of our Pensioner had clocked 11 seconds in a 100 metres running competition held in Mumbai by Mumbai Suburban District Master Atheletic, Mumbai, Shri Parab is 71 years of age. Bravo Shri Parab keep it up!!
- iii) VRS optees who has to receive refund of Income Tax were requested to contact Shri S.C. Mone, who had arranged for getting them I.T. Refund. A list of such VRS optees could soon be published in Samvad (already Published).

Agenda No. 5 and 6 were taken up together

Agenda No. 5 : To discuss recent developments

Agenda No. 6: Speech of the Chief Guest

Shri B.G. Dandekar, President of Federation of SBIPA, who was the Chief Guest at the function was requested to tell the members on the recent developments in his speech.

Shri B.G. Dandekar began his speech saying that for the last 20 years he has been talking on latest developments. Since Federation and Association of SBI Pensioners had no formal recognition, no top management personnel ever met us in the past officially, though on personal level a good rapport was maintained. However, it was for the first time the present Chairman met 16 members from various affiliates on 18-01-2008. A detailed memorandum was handed over to the Chairman wherein how injustice has been done to pensioners was narrated. It was made clear to him that only those who retired before 1987 were in receipt of 50% of Pension. A Group of Pensioners get only

Rs.2400/- as the Pension which works out to only 32%. Shri B.G. Dandekar then dealt with, how a formula to fix pension at Rs.4250/- had emerged. This apply to all grades of officers, right from JMGI to Dy. Mg.-Director. The GOI had revised Pension form 1-3-1999 which is having 2 tier system i.e. 50% 40% formula. However all this mean reduction in the actual Pension. Those who had retired in salary where 1684 D.A. points were merged were the worst sufferers since their pension was fixed on their salary where 1148 D.A. points had been merged. (Pre-revised salary)

Several protests were registered. IBA was also referred to oblige; Court cases were filed but without any result.

In 2002 a salary revision took place but there was nothing for the old pensioners. Both the Working Staff Federation went on strike on 3rd April 2006 which lasted for a week. The strike was withdrawn after the Hon'ble Finance Minister declared that Pensioners will get pension @50% of Rs.21040/- which is just covering JMGSi.

Efforts were made through Shri E.K. Thakur – M.P. Rajya Sabha who was ex-State Bank Official. A memorandum signed by 104 MPs was submitted to the Finance Minister but this too had no effect/result.

In a court case filed in Delhi by 8 Senior Pensioners in 2002 out of 8, 5 have passed away and hence the remaining 3 wrote to the Chief Justice of Supreme Court to look into the matter and give them justice while they are alive. The Chief Justice therefore appear to have asked the Delhi High Court to put the case on fast track. However, with several procedural delays nothing is emerging.

However in the recently held Meeting with the Chairman of the Bank all the difficulties of SBI Pensioners were discussed. He was specifically told about the plight of 1997-2002 retirees who are paid pension on their pre-revised salary.

Shri B.G. Dandekar then gave detailed information of his meeting with Shri Arun Ramanathan, Special Secretary in the Banking Division of Finance Ministry. Shri Ramanathan after going through the note has promised to redress the problems of SBI Pensioners one by one. The biggest issue of 1997-2002 retirees would be taken up on priority. Shri Ramanathan also indicated that they would again be meeting by end of March 2008 or beginning of April 2008. (since recommendation of 7th Bipartite retirees have not submitted to Government of India, Meeting with Shri Ramanathan is differed) Thus many efforts have been made and now results are awaited.

Shri P.G. Kakodkar once again came to the dais and raised the issue of less payment of Gratuity to a group of Pensioners. He reaffirmed his decision to sit for a Relay Hunger Strike from 2-10-2008.

Shri B.G. Dandekar informed Shri P.G. Kakodkar that the issue has been decided by the Court and it has gone against the Pensioners.

The meeting concluded at 4.30 p.m. with a vote of thanks by Shri S.W. Agarkar.

S.B. Gokhale, Secretary

नशिबाने थटा मांडली ! - एक बाई शेजारणीला आपल्या नशिबाचे रडगाणे गात होती. 'अहो, काय सांगू ? जेव्हा मी सून होते तेव्हा मला त्रास देणारी सासू मिळाली. आता मी सासू झाले तर मला त्रास देणारी सून मिळाली. एकूण काय ? दुःख !

- पी.के.देवधर, पुणे

ताजमहाल - चाळकरी मंडळीची द्रीप एकदा आग्राला गेली. त्यात महिला मंडळीही मोठ्या संख्येने सहभागी होते. तेथील ताजमहाल पाहून ठमाकाकू जवळजवळ ओरडल्या, 'हे काय, आपल्या कपाटात आहे तस्साच बांधलाय की यांनी !'

- पी.के.देवधर, पुणे

The Power of Prayer

Prayer is not an only method to address God with folded hands and closed eyes. Mere mental loving demand addressed to God even without folded hands is a prayer. It is also affirmations or chants about God & Truth. Seeking spiritual guidance and inspiration to be directed to one's own consciousness is also a prayer. The habit of prayer develops confidence & faith. The faith helps us in difficult times. Miraculous cures at shrines like the one at Lourdes in France or Mahim Church in Mumbai or Haji Malang Dargah are due to faith and mind power. The shrines are places charged with vibrations, like all places of worship, and it helps to develop faith and mind power to get miraculous cure.

Meditation (on God) is a prayer. The first proof of God's presence is an ineffable peace and joy. Once this stage is reached the nature will respond to you. Thus finding God within enables the devotee to find him in all people and in all conditions. The Psalmist tells us, "To you silence is praise". "we can praise in silence, we can petition in silence. We can pray in silence" as stated by Ezekiel Isaac Malekar, a priest at new Delhi Synagogue "Prayer is most effective when it does not ask for anything but is intended as a gesture of thanks giving for all that God has given us".

As Vince Lombardi, author of 'Winning Is A Habit' says, "Never pray for victory, pray for the will of God. We don't pray to win. We pray to play the best we can and to keep us free from injury. And the prayer we say after the game is one of thanks giving". Prayer has to be unconditional. It can't be to contradict somebody else's desire. It can be to bless that person in exercising the desire. Whether He replies or not keep calling Him. Whether he comes or not believe he is nearer you with your heart's love. Whether He answers or not keep interacting with Him. He may not reply in a way you expect. He plays hide & seek with his children like a mother. Prayer should not be like that of a beggar but like that of a prince who makes demand on his father, the King.

God consciousness should be there always whatever we may do. A woman carrying her child in a basket on her head while proceeding to a field for work, though she chats with a companion, her mind is on the child. If on the way any unexpected obstacle comes, she manages to balance the child in the basket. In the same manner, it is always possible to keep God consciousness even when we are at work.

If we make up our mind to do good things, we can achieve results by use of will power. The most of us never imagined that we can afford an ownership house in Mumbai. But, the environment changed, all of us made sincere efforts and owned flats. If we were to think we can't afford a house, we would not have owned ones. This is an illustration of positive thinking for good work with a strong will to achieve.

Prayers in the prescribed forms without backing them with our own sincere feelings and strong desires for positive achievement will not be answered. Faith and positive approach are important. This is well illustrated by a folk tale of Leo Tolstoy, 'The Three Hermits'. Great miracles were materializing during their naïve prayer which did not appear as a prayer. The local archbishop tried to teach them canonical invocations. The three hermits did not remember the prayers and hence they followed the archbishop who was traveling in a ship. The hermits floating on water were following the ship rapidly to enquire. The archbishop shook his head and said 'Dear Ones, continue to live with your old prayer'. In other words, faith & devotion but not the form are paramount to answered prayers. "When

wood burns it is the smoke alone that rises upwards leaving the grosser elements below, so it is with prayer. The sincere intention alone ascends to heaven. Sincere intentions find wings without words”.

The prayer can't be specific but to seek blessings in a given situation. It should be full of unctuous fervor of our devotion. Answer would be direct or indirect. As Dr O P Jaggi MD, PhD, FCCP (USA), FACA (USA), observes in his book 'Mental Tension and its cure', "Faith is known to have miraculous powers. It is through faith that some tribal people walk over burning charcoal without having anything like a blister under their feet. It is this faith that is said to dissolve away even cancerous masses”.

In 1819, John Sullivan, the British Collector of Coimbatore was camping at Dimhatty, a Jerkwater hamlet near Kotagiri. As the evening drew on, he was surveying the hutments below, as he could see sheets of rain water advancing rapidly towards the village. He feared that the whole village was going to be washed away. At that moment, "he fell to his knees & prayed, a lump in his throat, eyes brimming. In a while the water storm receded into distance, and the last rays of the sun touched his somber face”

St Teresa (more known in India as Mother Teresa), for whom "everything started from prayer born of the silence of the heart defined prayer as simply talking to God. She enjoined us to speak to God from the fullness of our heart & to keep our hearts silent, empty, expectant and motionless to receive God's voice because God speaks only in the silence of our hearts”.

For the prayers to be heard, these should be broadcast in a thought process of very high frequency, which is possible when we are surcharged with emotions. The forms of the prayer are not sacrosanct. Yogis do not pray for themselves, they pray for others. It is alright to pray for ourselves or relatives & friends to seek blessings, saying as Jesus said, "- - -not my will, but thine, be done". "Your father knoweth that ye have need of these things". He will answer the prayer, when this is our spirit.

Note: This is based on spiritual teachings of Paramahansa Yogananda & articles in Times of India column, 'Speaking Tree'. In this connection I came across with a short story which is meaningful and is reproduced hereunder.

DADDY'S EMPTY CHAIR

A man's daughter had asked the local minister to come and pray with her father. When the minister arrived, he found the man lying in bed with his head propped up on two pillows. An empty chair sat beside his bed. The minister assumed that the old fellow had been informed of his visit.

"I guess you were expecting me, he said.

'No, who are you?" said the father.

The minister told him his name and then remarked, "I saw the empty chair and I figured you knew I was going to show up."

"Oh yeah, the chair," said the bedridden man.

"Would you mind closing the door?"

Puzzled, the minister shut the door.

"I have never told anyone this, not even my daughter," said the man.

"But all of my life I have never known how to pray. At church I used to hear the pastor talk about prayer, but it went right over my head."

I abandoned any attempt at prayer," the old man continued, "until one day, four years ago, my best friend said to me, "Johnny, prayer is just a simple matter of having a conversation with Jesus. Here is what I suggest.

"Sit down in a chair; place an empty chair in front of you, and in faith, see Jesus on the chair. It's not spooky because he promised, 'I will be with you always'.

"Then just speak to him in the same way you're doing with me right now."

"So, I tried it and I've liked it so much that I do it a couple of hours every day. I'm careful though. If my daughter saw me talking to an empty chair, she'd either have a nervous breakdown or send me off to the funny farm."

The minister was deeply moved by the story and encouraged the old man to continue on the journey. Then he prayed with him, anointed him with oil, and returned to the church.

Two nights later the daughter called to tell the minister that her daddy had died that afternoon.

"Did he die in peace?" he asked.

"Yes, when I left the house about two o'clock, he called me over to his bedside, told me he loved me and kissed me on the cheek.

When I got back from the store an hour later, I found him. But there was something strange about his death. Apparently, just before Daddy died, he leaned over and rested his head on the chair beside the bed. What do you make of that?"

The minister wiped a tear from his eye and said, "I wish we could all go like that."

Just send this to four people or more, and do not break this, please.

Prayer is one of the best free gifts we receive. I asked God for water, He gave me an ocean.* I asked God for a flower, He gave me a garden.* I asked God for a friend, He gave me all of YOU...

If God brings you to it, He will bring you through it.

"Happy moments, praise God. !

"Difficult moments, seek God. !

"Quiet moments, worship God !

"Painful moments, trust God. !

"Every moment, thank God. !

- S.V.Naik, Mumbai

Phone - 28360249 :

Cell : 9821127616

*****

जाहिरात

Qya dO

○ दिवाळी अंकांची उज्वल परंपरा

दिवाळी संपली असली तरी दिवाळीचा आनंद कसा संपेल ? तो आनंद, ते समाधान पुढच्या दिवाळीपर्यंत टिकायलाच हवं. आपल्या घरी दिवाळीला केलेला फराळ कदाचित संपला असेल; पण असंख्य 'दिवाळी विशेषांकां' द्वारे आणि विविध वृत्तपत्रांच्या विशेष 'दीपावली पुरवण्यां' द्वारे आपल्यासाठी पुरवलेला 'बौद्धिक फराळ' एवढ्यात कसा संपेल ? त्याची चव, त्याचा आस्वाद, त्याचा आनंद आपण अद्यापही घेत असणारच.

दिवाळी अंकांवरून आठवण झाली ती आपल्या मराठीतील दिवाळी विशेषांकांच्या प्रदीर्घ व तेजस्वी परंपरेची. 'दिवाळी विशेषांक' हे महाराष्ट्राचं खास वैशिष्ट्य आहे. मराठी भाषेचं महत्त्वाचं भूषण आहे. आज मराठीत जवळ जवळ चारशे ते साडेचारशे दिवाळी अंक प्रसिद्ध होतात. काही दिवाळी अंकांनी आपले वेगळेपण वा वैशिष्ट्य कटाक्षाने जपलेलं आढळून येतं. त्याचं श्रेय त्या त्या संपादकांच्या निष्ठेला व ध्येयदृष्टीला द्यावयास हवं. काळानुरूप दिवाळी अंकांचं आज स्वरूप बदललेलं आहे. मराठीतील ज्येष्ठ साहित्यिक व संपादक कै. काशिनाथ रघुनाथ (का.र.) मित्र यांच्या 'मासिक मनोरंजना'चा पहिला दिवाळी अंक बरोबर शंभर वर्षांपूर्वी प्रसिद्ध झाला, त्यात बालकवींची 'आनंदी आनंद गडे, जिकडे तिकडे चोहिकडे' ही अद्यापही रसिकांना मोहविणारी कविता प्रसिद्ध झाली होती. या ऐतिहासिक कवितेचे तसेच 'मासिक मनोरंजना'चे हे शताब्दी वर्ष म्हणून महत्त्व आहेच; पण मराठीतील प्रथम प्रसिद्ध झालेल्या दिवाळी अंकाचे हे शताब्दी वर्ष नाही, तर हे १२१ वे वर्ष आहे. म्हणजेच मराठीतील दिवाळी अंकांची परंपरा शंभर वर्षांची नव्हे तर चक्क एकशे एकवीस वर्षांची आहे हे आपण लक्षात ठेवायला हवे. कारण मराठीतील पहिला दिवाळी अंक सन १८८७ मध्ये प्रसिद्ध झाला होता. त्याचं नाव 'केरळ कोकिळ' असं होतं आणि त्याचे संपादक होते कै. कृष्णाजी नारायण आठल्ये. तर प्रकाशक होते कै. बाळकृष्ण अनंत गोरे. दि. २६ ऑक्टोबर १८८६ ला सुरू झालेल्या या मासिकाचा पहिला दिवाळी अंक सन १८८७ मध्ये (म्हणजे चक्क १२१ वर्षांपूर्वी) प्रसिद्ध झाला. हे मासिक केरळमधील मलबार किनाऱ्यावरील कोचीन शहरातून 'केरळ मित्र प्रेस'मध्ये छापले जात असे. 'केरळ कोकिळ' च्या पहिल्या दिवाळी अंकाच्या पहिल्याच पृष्ठावर प्रस्तुत अंक हा 'केरळ कोकिळ'च्या आश्रयदात्यांना चिमुकली भेट' असं छापलेलं आहे. अर्थात् प्रत्येक वाचक हा संपादकांना आश्रयदात्यांसमान वाटत असावा. एकंदरीत मराठीतील दिवाळी अंकांविषयीची ही माहिती आपल्या ज्ञानात आणि मनोरंजनातही भर घालणारी म्हणून महत्त्वाची ठरते.

- **क्रांतिसेन रामचंद्र आठवले**, पुणे
भ्रमणध्वनी : ९८६९९४१६९११.

ज मुजरा माझा स्वरभास्कराला.....

(स्वरभास्कर पंडित भीमसेनजी जोशी 'भारतरत्न' झाले.

त्यानिमित्त त्यांना मानाचा मुजरा)

मुजरा माझा स्वरभास्कराला ॥१॥

सा

सात स्वरांच्या कलाकृतीला ।
ऐकत राहिला सवाई गंधर्वाला ।
मनात एक बेत ठरविला ।
सप्त स्वरांनी जिंकिन जगताला ॥१॥

रे

रेटित मनाला, घराबाहेर पडला ।
गाण्यासाठी तहान भूक विसरला ।
माथा टेकी गुरू चरणाला ।
अधीर झाला गाणं शिकण्याला ॥२॥

ग

'गदग' शहरी गात राहिला ।
नाही डरला उपासमारीला ।
पाणी पिऊन जीव तारला ।
पण स्वर नाही अर्ध्यावर सोडला ॥३॥

म

महत् भीमसेन बसे बैठकीला ।
बोटे तारा छेडसी तंबोन्याला ।
स्वर लावसी शास्त्रीय संगीताला ।
गाणं जाई ब्रह्मानंदाला ॥४॥

प

पद गात जगतात फिरला
प्रवासाने नाही तो शिणला
सदा हसमुख गान मैफिलीला
शरण जाई तव स्वरानंदाला ॥५॥

ध

धरी गळा स्वर लावला ।
आळवितो नाट्य भक्ती गीताला ।
पहाटे पावेतोवर गातच राहिला ।
गुरुदक्षिणा जणु सवाई गंधर्वाला ॥६॥

नि

निरखता मग अणणांच्या संगीताला ।
भूषविले त्यास पद्मभूषणाला ।
नाही विसरला कर्नाटकाला ।
सरताज असे 'किराणा' घराण्याला ॥७॥

सा

सागर भरती पुण्य नगरीला ।
स्थिरावला भीमसेन 'कलाश्री'ला ।
अभिमान वाटे सान्या भारतवर्षाला ।
शोभला 'भारतरत्न' किताबाला ॥८॥

- **अरूण काकडे**, बिबवेवाडी, पुणे
भ्रमणध्वनी : ९८९०५२९७०१

लघुकथा

घरातून कुठे बाहेर जाताना रस्त्याने मला जेवढी म्हणून मंदिरे व दर्गे लागतात, त्या सर्वांना मी आपला बाहेरूनच नमस्कार वा वंदन करीत असतो. आत जाण्याचे कष्ट मात्र मी घेत नाही, कारण पादत्राणे काढणे, ती ठेवणे आणि आतील दैवताकडे लक्ष देण्यापेक्षा पादत्राणे राहतील का जातील हाच विचार मनात असतो. राहिली तर उत्तमच, पण चोरीला गेली तर काय ? नुकसानच ! शिवाय अनवाणी चालण्याची शिक्षा आहेच. आपण काही चित्रकार फिदा हुसेन नाही, एक एक चित्राला लाख लाख रुपये मिळत असताना पदुच्या पायात काही घालायला तयार नाही, तसाच अनवाणी फिरत असतो. त्यापेक्षा अम्मा जयललिता बघा. बाईसाहेब कधीही पायी चालताना दिसत नाहीत. जेव्हा जेव्हा टी.व्ही.वर तिचे दर्शन होत असते तेव्हा तेव्हा ती एक तर कारमध्ये बसत असते किंवा उतरत असते. तरीही तिच्याकडे हजारो पादत्राणे आहेत असे म्हणतात. तर मूळ मुद्दा असा की मी मंदिरात आत न जाता बाहेरूनच दर्शन घेतो. अशाच एका रस्ता अडवून बसलेल्या साईबाबा मंदिराला मी नमस्कार करून पुढे सटकलो. तर पुढ्यात आमचा एक मित्र गजा जोशी रस्त्यात आडवा आला.

“हाय !”

“अरे गजा तू इकडे कुठे ?”

“जरा गणपतीला जाऊन आलो.”

“कुठल्या ?”

पुण्यात विविध नावे धारण करणारे गणपती असल्याने मी केलेला प्रश्न अपरिहार्य होता.

“कसब्यातील, गुंडाचा गणपती.”

“अरे पण रस्त्यात अनेक गणपतींची मंदिरे असताना तू कसब्यातील गुंडाच्या गणपतीला वाकडी वाट करून गेलास. काही विशेष आहे का ?”

“अरे ! विशेषच आहे, म्हणून तर गेलो. एका नवीन व्यवसायाला सुरुवात करतो आहे. चल आपण चहा घेऊ. मग सांगतो.”

“नको रे ! मला थोडे काम आहे. मी जरा घाईत आहे.” त्याला कटविण्यासाठी मी म्हटले.

“अरे किती दिवसानंतर भेटतो आहेस, चहा बरोबर भजी मिसळ पण देतो.”

स्वरं म्हणजे त्याने भजी मिसळचे नाव काढताच मला भूक नसताना भूकेची जाणीव झाली. हे असले पदार्थ माझा Weak point आहेत हे गजाला चांगलेच माहीत होते. पण पुन्हा एक भीती मनात उभी राहिली की गजा आपल्याला कुठल्यातरी स्किममध्ये अडकविणार !

ह्या गजा जोशीचे अनेक उद्योग होते. अनेक प्रकारच्या एजन्सी त्याने घेऊन ठेवल्या होत्या व त्यातून कमिशन मिळविणे हाच त्याचा उद्योग होता. गजा कोणतीही वस्तू विकत घेऊन देत असे किंवा आपली वस्तू विकून देत असे व मधल्या मध्ये कमिशन मारीत असे. त्याशिवाय पोस्टाच्या बचतयोजना, विमा, जनरल इन्शुरन्स, अनेक संस्थांच्या देणग्या गोळा करणे, सभासदनोंदणी करणे, अनेक प्रकारची पावतीपुस्तके, प्रवेश अर्ज त्याच्या पोतडीत म्हणजे हॅण्डबॅगेत भरलेले असत.

आम्ही जवळच्या एका हॉटेलात शिरलो. दोघांसाठी टेबल शोधले. गजाने वेटरला ऑर्डर सोडली व मग मला म्हणाला,

“मी तुला सहा वर्षात लखपती करतो.”

मी म्हटले, “कर कर, मला पैशांची अत्यंत गरज आहे. पण लक्षात ठेव ! मी तुला काहीही देणार नाही.”

“अरे ऐक तर, एक एकदम मस्त स्किम आली आहे. ऐकशील तर चाट पडशील, मालामाल होण्याची संधी आली आहे.”

भजी-मिसळ-चहा होईपर्यंत गजाची स्किम ऐकणे भागच होते.

“काय स्किम आहे ?”

“बाभुळवन म्हणजे बाभळांच्या झाडाला येतील सोन्याचे काटे.”

“हा काय चमत्कार आहे ?”

“अरे फार मोठा चमत्कार आहे.” मग गजाने मला थोडक्यात स्किम समजावून सांगायला सुरुवात केली.

आपण एका झाडाला अडीच हजार याप्रमाणे फक्त वीस झाडांचे पैसे भरायचे. प्रत्येकी वीसच झाडे मिळतील कारण जास्तीत जास्त लोकांना भाग घेता यावा हा हेतू नगर रोडला वाघोली जवळ एक पन्नास एकराची डोंगराळ जागा ‘बाभुळवन’ म्हणून डेव्हलप होत आहे. एकूण दहा हजार झाडे लावणार आहेत. बाभळीच्या झाडांना अत्यंत कमी पाणी लागते. ती बरड जमिनीत वाढू शकतात, त्यांची पूर्ण वाढ पाच वर्षात होते. सहाव्या वर्षी ही झाडे, काटे पाला व डिक देऊ लागतात. काटे, पाला व डिक यापासून भरपूर उत्पन्न आपण घेणार आहोत. ते कसे ते सांगतो.

झाडांना आलेले काटे नीट निवडून फक्त टोकदार काटे तोडायचे. ते आगकाड्यांसारखे आगपेटीसारख्या पॅकिंगमध्ये ५०/१०० असे पॅक करायचे व सर्व ऑफिसेसमध्ये खपवायचे. म्हणजे सध्या चुकून टाचणी टोचली तर सेप्टीक होते ते होणार नाही व ऑफिसेस इकोफ्रेंडली होतील.

हल्ली लोकांमध्ये मांसाहाराचे प्रमाण फार वाढले आहे. त्यामुळे मटण महाग झाले आहे. कारण बकरी व बोकड यांना पुरेसा चारा मिळत नाही. त्यांना बाभळीचा पाला फार आवडतो. बाभुळवनात पाला तोडून तो मेथी व कोथिंबीरीच्या जुडीसारखा पॅक करायचा व विकायचा.

तिसरा महत्वाचा प्रॉडक्ट म्हणजे डिक. डिक गोळा करून त्याला पातळ लहान लहान बाटल्यातून भरून स्टेशनरी दुकानातून विकायचा. केमिकल वापरून फेविस्टिक किंवा फेविकॉल पेक्षा हे नैसर्गिक म्हणजे पुन्हा इको फ्रेंडली होईल व शिवाय स्वस्त.

ह्या बाभुळवनात अनेकांना रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होणार असल्याने आपण एक सामाजिक दायित्व पण पार पाडू.

एक झाड एका वर्षाला रू. ५०००/- मिळवून देईल. म्हणजे वीस झाडांचे होतील रुपये एक लाख. झाडाचे आयुष्य १० वर्षे म्हणजे पुढील दहा वर्षात रुपये दहा लाख घर बसल्या मिळतील.

नंतर झाड मेल्यावर त्याचे २०/२५ मण लाकूड रू. १००/- मण या दराने स्मशानातील वखारीत विक्रीस ठेवता येईल. कारण अजूनही जुन्या मताची जनता विद्युतदाहिनी वापरत नाही. म्हणजे एक झाड पुन्हा शेवटी आपले रू. २५००/- पंधरा वर्षांनंतर परत करेल म्हणजे एकूण तुला नफा हा दहा लाख होणार आहे.

“अरे बापरे ! इतके पैसे मला मिळणार ! मी मग ! आहेस कुठे, चल तुझा फॉर्म भरतो. पैसे चेकने दिले तरी चालेल. चेक “बाभुळवन” ह्या नावाने लिही.

क्षणभरच मी चक्रावलो ! पण सावध झालो.

“सॉरी गजा, तुझी स्किम खरंच खूपच आकर्षक आहे. पण मी सध्या माझा १ बेडरूमचा फ्लॉट विकून २ बेडरूमचा फ्लॉट घेत आहे. त्यासाठी सध्या पैशांची जमवाजमव करीत आहे. सौदा पक्का झाला आहे पण अजूनही पूर्ण रक्कम जमत नाहीये. सॉरी, तोपर्यंत आमचे खाणे आटोपले होते. मी गजाला गुड-बाय करून, गजा हॉटेलचे बिल देऊन बाहेर येईपर्यंत मी रस्त्यावरील गर्दीत मिसळलो.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी नेहमीप्रमाणे “सकाळ” वाचण्यासाठी उघडला तेव्हा एका बातमीने माझे लक्ष वेधून घेतले. बातमी अशी होती -

“काल सायंकाळी पुण्यातील शिवाजीनगर भागात पोलिसांनी “बाभुळवन” ह्या ऑफिसवर अचानक धाड टाकून सर्व कागदपत्रे जप्त केली व फसवणुकीच्या आरोपावरून चार जणांना ताब्यात घेतले व ऑफीसला सिल ठोकले. अधिक माहितीसाठी पान पाच कॉलम तीन बघा.

मी पान पाच बघण्याच्या भानगडीत पडलोच नाही, चार आरोपींच्या नावात मात्र गजाचे नाव नव्हते Thank God.

- वसंत धुपकर, पुणे
दूरध्वनी (०२०) २५३९४४७२

○ मागणी

वास्तवाच्या पाषाणातुनी स्वप्नमूर्ती कोरली ।

आकांक्षानी रंगूनी ती गोड गोड हासली..... ॥

त्या आशांचे रंग गहारे भुलविती माझ्या मना ।

भूल त्यांची एवढी ती पडली कशी तेही कळेना ।

नकळत मजला त्यानंतर ती बेहोषी आली.... ॥१॥

रेखीव होत्या शिल्परेखा भाव अनोखे धुंद होते ।

चेहऱ्यावरती मंदमंदसे स्मितहास्यही विलसत होते ।

धवलतेत त्या असत्यता धुवून की गेली.... ॥२॥

कल्पनांच्या झुल्यावरती मन झोके घेत होते ।

कधी आशा कधी निराशा स्थैर्य त्याला मुळीच नव्हते ।

अधांतरीच्या स्थितीमध्ये मदीर धुंदी आली.... ॥३॥

शेवटच्या कलियुगी या शाश्वत काही मुळीच नाही ।

चिरंतनाचा ध्यास घेऊनी वेडे मन हे धांवंत राही ।

धावण्याला शोधामध्ये रवीळ मुळी ना पडली.....

॥४॥

प्रार्थिला मग विश्वनियंता हृदयाची ओंजळ करूनी ।

शिल्प अभंग सदा राहावे हीच केली एक मागणी ।

माग मागुनी झोळी माझी राही सदा भरलेली..... ॥५॥

- सौ.उज्वल र. ब्रम्हांडकर,

दादर- मुंबई १४.

॥ सुनील, मला माफ कर !

आम्ही पांढरपेशे, स्वतःला सुशिक्षित म्हणवून घेणारे, अर्ध्या हळकुंडाने पिवळे होणारे लोक. परंतु ह्या तथाकथित गुणांचा अंतर्भाव असून देखील एखादी अशिक्षित व्यक्ती समयसूचकता दाखवून उद्भवू पहाणाऱ्या गंभीर प्रसंगावर कशी मात करू शकते ह्याचे खालील उदाहरण उत्तम द्योतक आहे.

ही घटना आहे जून १९७२ ची. मी त्यावेळेस नुकताच आपल्या मुरुड-जंजिरा शाखेत रूजू झालो होतो. शाखेपासून घर सायकलवरून ३-४ मिनिटांच्या अंतरावर होते. मधल्या सुटीत चहा प्यायला सायकलवरून घरी जायचो. त्या दिवशी दुपारी चहा पिऊन बँकेत निघायला ५ मिनिटे उशीर झाला होता. प्रोबेशनचा कालावधी असल्यामुळे उशीरा पोहचल्याबद्दल मॅनेजर आज आपल्याला चांगलेच ठणकवणार ह्या भीतीने ग्रासलो होतो व त्यांना कोणते समर्पक उत्तर द्यायचे ह्याचाच विचार डोक्यात सुरू होता. मी सायकलवर बसणार तेवढ्यात आमच्या घरमालकीणबाईचे (त्या अशिक्षित होत्या) “अहो वैद्यकाका. समोर रहाणाऱ्या कोलॅकरांकडील तार घेऊन पोस्टमन आला आहे. त्यांच्या घरी आता कोणीही नाही, तेव्हा तेवढी तार सही करून घेता का ?” असे शब्द कानी पडले. मी सही करून तार घेत त्यावर त्या म्हणाल्या, “पाकीट फोडून तर बघा.” मला अगोदरच उशीर झालेला होता. त्यामुळे सारे लक्ष मॅनेजरकडे होते. तार फोडण्याच्या परवानगीची परत एकदा खातरजमा बाईकडून करून घेतली व तार त्याच्या हातात देणार तो तारेतील मजकूर वाचयची पण परवानगी त्यांनी दिली. ह्या सर्व प्रकारात २-३ मिनिटे सहज गेली. आता मात्र मी पुरता कासावीस झालो होतो. अगोदरच झालेला उशीर, त्यात परत ही २-३ मिनिटांची भर मला अधिकच तीव्र जाणवू लागली.

मी घडी केलेला तारेचा कागद उलगडला. तारेतला मजकूर बाईना सांगितल्यावर आपली लगेच सुटका होणार, १५-२० पायडल जोराने मारून थोडा तरी वेळ भरून काढू असे मनात आल्याशिवाय राहिले नाही. मी घाईघाईतच तारेतील मजकूर वाचून त्यांना सांगितले की, “त्यांच्याकडे (कोलॅकरांकडे) सुनील कोण आहे ? त्याच्या निधनाची दुःखद वार्ता त्यात आहे. तारेतील मजकूर होता 'SUNIL PASSED - SUNIL' एखाद्या व्यक्तीच्या जाण्याला PASSED AWAY शब्द आहे हे माहित असूनसुद्धा व गेलेल्या व्यक्तीचेच खाली पाठविणाऱ्याच्या ठिकाणी नाव कसे असू शकेल ह्याचेपण भान मला राहिले नव्हते. कारण माझ्या डोळ्यासमोर करारी मॅनेजर नाचत होता. त्याचप्रमाणे घाईगडबड, थोडा धांदलपणा आणि अनवधान यामुळे मी चुकीचा आणि धक्कादायक संदेश देऊन मोकळा झालो होतो. ही दुःखद घटना ऐकल्यावर बाईनापण धड्याच बसला व त्या मला दुःखाने सांगू लागल्या, “अरेरे, बिचारा १६ वर्षाचा कोलॅकरांचा नातू (मुलीचा

मुलगा) ३-४ दिवसापूर्वीच येथून आपल्या गावी परत गेला. १॥-२ महिने उन्हाळ्याच्या सुटीत येथे आला होता. खूपच चांगला मुलगा होता. असं कसं झालं देव जाणो.” मी मनोमन झालेल्या घटनेबद्दल दुःख व्यक्त करून सायकलवर बसणार तोच माझ्या कानावर त्या बाईचे शब्द ऐकू झाले, ‘काका, काल मॅट्रिकचा निकाल लागणार होता.’ हे वाक्य माझ्या कानावर पडले आणि क्षणार्धात बँक मॅनेजर चक्षुपटलावरून नाहीसे होऊन मी बाईना म्हटले, “ताई, तुम्ही म्हणता तेच बरोबर आहे. ही तार त्याच्या निधनाची नसून तो मॅट्रिक पास झाल्याची आहे.” आता मात्र मी बँक मॅनेजर सर्व विसरून माझ्यासंबंधीची तशाच आशयाची तार माझ्या घरी (मूळगावी) कोणी पाठविल का ह्या विचंनेत होतो. कारण त्या बाईनी ही समयसूचकता दाखविली नसती तर कोलॅकर कुटुंब घरी परतल्यावर त्यांच्याकडे काय प्रसंग ओढवला असता (नंतर पर्यायाने माझ्यावर पण) ह्याची कल्पनाच करवत नाही.

ह्या प्रसंगातून मी एकच निष्कर्ष काढला की, समयसूचकतेचा शिक्षणाशी काहीही संबंध नाही.

एका अशिक्षित बाईला तारेतला मजकूर न वाचता जे कळले, ते माझ्यासारख्या शिक्षित माणसाला वाचूनदेखील समजले नाही. त्यामुळे माझे अज्ञान (मॅट्रिकच्या निकालाबद्दलचे) उघडे पडले तरी खिळाडू वृत्तीने मी ते मान्य करायला तयार आहे. कारण येथे त्यापेक्षा घरमालकीण बाईनी दाखविलेली तत्परता व प्रसंगावधान अधिक मोलाचे आहे.

कालांतराने कोलॅकर कुटुंबाशी आमची ओळख झाली; परंतु वरील सर्व प्रकार त्यांच्यापर्यंत पोहचला नसावा असे वाटते. कारण मुरुडच्या ६ वर्षांच्या वास्तव्यात त्यांनी आमच्याशी शेवटपर्यंत चांगले संबंध ठेवले होते.

आज ह्या घटनेला ३६ वर्षे होऊन गेली आहेत. तरीपण मॅट्रिकच्या रिझल्टच्या दिवशी किंवा कधी तारवाला पोस्टमन जो हल्ली क्वचितच नजरेस पडतो (ई-मेलचे युग असल्यामुळे) नजरेस पडला की, त्या प्रसंगाची आठवण येऊन छातीत धडकी भरल्याशिवाय रहात नाही.

- विजय वैद्य, कोथरूड, पुणे ४११०३८.
भ्रमणध्वनी - ९८८१३४४४३८. दूरध्वनी -
२५३८२०५२.

😊 विनोद

डॉक्टर :- पेशंटला काही काळजी करण्याचे कारण नाही. अतिशय काम केल्याने मेंदूवर ताण आलेला आहे. विश्रांतीची जरूर आहे. कसले काम करता आपण ?

पेशंट :- गेली ५ वर्षे बेकार आहे डॉक्टर. घरीच बसून असतो.

- पु.नि.देशपांडे, अमरावती

ज वडिलांची शिकवण

मी स्टेट बँकेच्या सोलापूर जिल्ह्यातील माढा शाखेचा शाखाधिकारी असतानाची ही छोटीशी आठवण आहे. ते १९८७ साल होते. मी बँकेच्या माडीवरच राहत होतो. सकाळची ९।। ची वेळ होती. मी माझा नाष्टा, व्यायाम, आंघोळ आटपून खाली बँकेत जाण्याच्या तयारीतच होतो. तेवढ्यात दारावरची बेल वाजली. बँकेचा वॉचमन 'एका व्यक्तीला भेटायला येऊ दे का?' म्हणून विचारत होता. मी म्हटले, मी खालीच येत आहे. त्याला माझ्या केबिनमध्ये घेऊन ये. थोड्याच वेळात एक ४० वर्षांची व्यक्ती आत आली. मला नमस्कार केला. माझ्यापुढे पेढ्याची पुडी ठेवली. मी म्हणालो, 'कसले पेढे? कोणी पास झाले का? काही चांगली गोष्ट घडली का?' पण दोन मिनिटे ती व्यक्ती काहीच बोलली नाही. तिच्या डोळ्यात कृतज्ञता होती. आनंदाश्रु होते. तिने माझे पाय धरले. आपल्या दहा वर्षांच्या मुलाला माझ्या पायावर घातले व आम्हाला आशीर्वाद द्या असे मला म्हणाला. मी त्या दोघांना आशीर्वाद दिला. खरे म्हणजे माझे वय त्यावेळी ३९ होते. मी त्यांच्यापेक्षा लहान होतो. तरी पण त्यांना आशीर्वाद व शुभेच्छा दिल्या.

नंतर तो बोलू लागला, "मी शाम चव्हाण. माझे गाव निमगांव. इथून ५ कि.मी. आहे. आता मी गाव सोडले आहे. घरची परिस्थिती गरीबीची. शिक्षण जेमतेम ९ वी पर्यंत. टेलरच्या हाताखाली २ वर्षे काम केले. टेलरिंगचा डिप्लोमा झाला होता. मला शिलाई मशीन व इतर साधने याची जरूरी होती. मला आपल्या बँकेने अडचणीच्या वेळी माझी कला बघून रू. १०००/- चे कर्ज DIR Scheme खाली म्हणजे द.सा.द.शे. ४ टक्के दराने दिले होते. सुरुवातीचे काही हप्ते वेळेवर भरले. पुढे धंदा चालणे अवघड होऊ लागले. कर्जाचे हप्ते तुंबले. एका रात्रीत मी मुंबईला स्थलांतरित झालो. अर्थात बँकेचे मशिन व टेलरिंगचा सर्व सेट यासहित मुंबईला गेलो. वडिलांचा विरोध होता. कर्ज वेळेवर फेडले पाहिजे असा त्यांचा तगादा होता. तरी पण मी मुंबईला गेलो. वडिलांच्या आशीर्वादाने हळूहळू जम बसला. आर्थिक परिस्थिती सुधारली. दरम्यान वडील वारले. माझा गावाकडचा संबंध तुटला. काम वाढत होते. पाच शिलाई मशीन होती. २/३ कामगार होते. सिने इंडस्ट्रीसंबंधित शिलाईची कामे मिळत होती. २ मुले आहेत. सुखी संसार चालू आहे. पण मनास समाधान नव्हते. सारखी रुखरुख होती की आपण पुन्हा बँकेत फिरकलो नाही. हप्ते भरले नाहीत. वडिलांचे शब्द आठवत होते. माझे वडील माळकरी, साधे सरळ सज्जन होते. आज मी धाडस करून २ दिवस धंदा बंद ठेवून आलो आहे. माझे मुंबईतील मित्र कर्ज भरून नको असे सांगत होते. तरीसुद्धा मी आलो. त्याने रू. ५०००/- चे एक पॅकेट माझ्यासमोर ठेवले. यातून कर्ज फेडून घ्या व उरलेल्या पैशाची ठेव पावती करा."

मी त्याचे कर्ज खाते काढले. त्यावर "Absconding - wilful defaulter - Loan Not recoverable" असे लिहिले होते व कर्जखाते बुडित दाखवून राईट ऑफ केले होते. बुडित कर्ज वसूल झाल्यावर जो आनंद ब्रँच मॅनेजरला होतो तो शब्दांत सांगणे अवघड असते. तशी माझी अवस्था झाली.

पुन्हा शामने आपली कहाणी सुरू केली. तो म्हणाला, "माझे वडील स्वर्गातून पाहत असणारच. आता त्यांचे समाधान झाले असेल. त्यांचे समाधानाचे अश्रु माझ्या डोळ्यांत दाटले व तेच मघाशी बाहेर आले. आता मला व माझ्या मुलांना बाबांचे आशीर्वाद मिळतीलच. आता मी बँकेच्या व वडिलांच्या ऋणातून मुक्त झालो. आता माझी खरी नैतिक प्रगती होईल. इतके दिवस नुसती आर्थिक प्रगती केली."

मी मनाशी म्हणालो, 'हा वडिलांनी मुलांवर केलेल्या संस्कारांचा, मुलांना दिलेल्या शिकवणीचा विजय आहे.'

- सीताराम तेरवाडकर, विश्रामबाग, सांगली
भ्रमणध्वनी - ९४२२०४१५०४.

ज लंडनवासीयों की आरती

(चाल : जय जय भोले शंभू मैं तोरे दर्शन आयो)

जय जय लंडनवासी मैं तोरे देश को आयो ।

तोरे देश को आयो बाबा, तोरे देश को आयो ॥६॥

ठंडी ठंडी हवा बहत है, गरम सूट अपनायो ।

फेडबरी को पायी मैं, तोरे देश को आयो ॥१॥

सुबह को ब्रेकफास्ट किया है, रात को भरपेट खायो ।

लंडन देखण आयो मैं, तोरे देश को आयो ॥२॥

तोरे देश में शांति देखी, मन मेरो ललचायो ।

महिनाभरको आयो मैं, तोरे देश को आयो ॥३॥

मोरे देश में गर्मी देखी, मन मेरो मुस्कायो ।

शांति खोजण आयो मैं, तोरे देश को आयो ॥४॥

तोरे देश में स्वच्छ हवा है, देखन मन लुभायो ।

प्रदूषणमुक्त पायो मैं, तोरे देश को आयो ॥५॥

मोरे देश में गंदगी देखी, मन मेरो दुःख पायो

क्लीन लंडन मन आयो, मैं तोरे देश को आयो ॥६॥

पर एक बात का दुःख, लंडन में प्रेमभाव ना रीठो ।

दौड के 'भारत' आयो मैं 'अपने' देश को आयो ॥७॥

धन्य धन्य है भारत देश, जनम यहीं पर पायो ।

गीत रामायण गायो मैं, 'अपने' देश को आयो ॥८॥

- अरविंद दयासराम कर्कैया,
अंधेरी (पूर्व), मुंबई

ज आठवणी दाटतात

Pure banking and nothing else.... असं स्टेट बँकेचं दिलखेचक बोधवाक्य आहे. अर्जुनाला जसा पोपटाचा डोळा दिसत होता तसं फक्त बँकिंगवर लक्ष केंद्रित करणारे, त्यासाठी रात्रीचा दिवस करणारे, हजारो कर्मचारी बँकेकडे आहेत. व्यवस्थापनानं ठरवलेली उद्दिष्टे पूर्ण करणारा, हा बँकेचा महत्त्वाचा 'असेट' आहे. इंग्रजीत म्हटल्याप्रमाणे It is not the gun that fights, but hand behind it ... and it is not the hand it is heart. कर्मचाऱ्यांचे मनोबलच त्यांना १२-१२ तास काम करण्याची ऊर्जा देत असतं. त्या मनोबलावरच आघात झाला तर.....

हे सगळं मनात येतंय, खदखदतंय, यामागे कारण आहे ते म्हणजे माझे पती श्री.रमेश आवाड यांच्या आठवणी.....

श्री.रमेश आवाड स्टेट बँकेत अधिकारी होते. ३१ ऑगस्ट २००७ रोजी हृदयविकाराने त्यांचे निधन झाले. मृत्यूनामक तलवारीनं काळाचे दोन आरपार तुकडे केले. रमेश आता भूतकाळाच्या दाट सावलीत आहेत. तिथं जाऊन त्यांना एक वर्ष झालं. मागे वळून पहाताना स्टेट बँकेतल्या त्यांच्या कारकीर्दीतली कित्येक क्षणचित्रं आठवतात. अल्बमसारखी ती अंतःचक्षूसमोर उलगडतात आणि अश्रूंच्या पडद्याआड धूसर होतात.

७ डिसेंबर १९८३ ला रमेश स्टेट बँकेत प्रोबेशनरी ऑफिसर म्हणून रूजू व्हायला निघाले. निळसर रंगाचा चौकडीचा बुश शर्ट, रुपेरी काड्यांचा चष्मा आणि त्यामागचे असीम उत्साह आणि आत्मविश्वास असलेले चमकते डोळे, माझ्या स्मरणगत खोलवर आहेत. द्रुतलयीत गायलेल्या तराण्यासारख्या त्यांच्या हालचाली होत्या. त्रेनिंगसाठी ते गुरगावला जाणार होते... मी आणि आमचा तीन वर्षांचा छोटा मुलगा पाणावलेल्या डोळ्यांनी त्यांना निरोप देत होतो. ते आमच्यापासून लांब जाताहेत याचं एकीकडे दुःख तर दुसरीकडे ते आपल्या आवडत्या क्षेत्रात जात आहेत, त्यांच्या बुद्धीचं चीज होईल अशा ठिकाणी जात आहेत याचा आनंद वाटत होता. सासर-माहेर दोन्हीकडून विरोध सोसून उभं राहिलेल्या आमच्या छोट्या घरकुलाला आर्थिक स्थैर्य मिळेल असा विश्वास वाटायला लागला होता....

रमेशनी तर बँकेला वाहूनच घेतलं. अनेक वैयक्तिक अडचणींमुळे I.I.T. चा अभ्यासक्रम त्यांना पुरा करता आला नव्हता. तो अपयशाचा डाग धुवून काढायची संधी त्यांना मिळाली होती आणि त्यांना या संधीचं सोनं करून दाखवायचं होतं. त्या काळातला त्यांचा उत्साह, उमेद, याला आवेगात कोसळणाऱ्या धबधब्याचीच उपमा देता येईल आणि धबधब्यामागच्या काळ्या कातळासारखा त्यांचा आत्मविश्वास !

प्रोबेशन पिरियडनंतर आठवतात ते त्यांचे संगणीकरणाच्या प्रकल्पातले अफाट श्रम. युनिअनचा संगणीकरणाला विरोध

होता. पण रमेशना त्याची फिकीर नव्हती. निर्भोडपणे या विरोधाला ते सामोरे गेले. ज्युनिअर क्लार्कपासून वरिष्ठ अधिकाऱ्यांना त्यांनी संगणकाचे धडे दिले. हे धडे देता देता वैयक्तिक पातळीवर त्यांना आपलंसं केलं. त्या काळात सकाळी जेमतेम चहा पिऊन, आवरून घर सोडायचं आणि चिडीचूप रात्र झाल्यावरच घरी यायचं, चार घास खाऊन झोपेच्या आधीन व्हायचं असा त्यांचा दिनक्रम होता. बरेचदा रविवार सुट्यांचे दिवसही बँकेतच जायचे. मुलांना त्यांचा सहवास मिळावा असं मला खूप वाटायचं. ते उत्कृष्ट बुद्धिबळ खेळत असत. मुलांना त्यांनी शिकवावं असं मला खूप वाटायचं. पण तेवढं स्वास्थ्य त्यांना कधी मिळालं नाही. आज ही ब्रँच - उद्या ती ब्रँच असं पायाला भिंगरी लावल्यागत फिरणं -कुठेतरी वडापाव खा - चहा वर चहा प्या... यावर कडी म्हणजे तात्पुरतं ताजंतवानं करणारी सिगरेट, ही त्यांचा आयुष्याचा अविभाज्य भाग बनली. अठरा तास सलग काम करून अमुक ब्रँचचं क्लोझिंग केलं - तर अमुक ठिकाणी पेन डाऊन स्ट्राइक असून ब्रँचचं काम चालू ठेवलं. अशा त्यांच्या कहाण्या असायच्या. एकदा भिंतीवर लावायचं घड्याळ घेऊन आले. खूप अभिमानानं त्यांनी सांगितलं की ठाणा मेन ब्रँचचा डेटा करप्ट झाला होता. तो मी रिस्टोअर केला (सगळा रविवार घालवून) म्हणून शाखाप्रमुखांनी मला हे प्रेझेन्ट दिलंय. हे सांगताना किती आनंद वाटत होता त्यांना ! मीसुद्धा त्यांचा चेहरा पाहून ते खूप उशीरा घरी आल्याबद्दलचा राग विसरले.

पुढे ते घड्याळ बंद पडलं. दोन महिन्यांपूर्वी ते दुरूस्त करायला घेऊन गेले. दुकानदार म्हणाले हे टाकून द्या घड्याळ. याच्या दुरूस्तीच्या पैशात दुसरं घड्याळ येईल. हे ऐकून मी कावरीबावरी झाले. घशात अवंढा आला. कसंबसं त्यांना सांगितलं की मला हेच घड्याळ हवं आहे. तुमचं जे काही बील आहे ते सांगा. आता तेच घड्याळ टक्कट् करत रमेश आमच्यापासून किती लांब न परतीच्या वाटेवर गेलेत ते सांगत असते.

१/११/९८ हा दिवस अविस्मरणीय होता. कारण त्या दिवशी रमेशना MM III चे प्रमोशन मिळाले. दिवसभर फोनवर फोन्स येत होते. आता आवरा आवर करताना तेव्हाची अभिनंदनाची पत्रं सापडली आणि ते सगळं पुन्हा मनात जागं झालं.

परळला ब्रँच मॅनेजरच्या केबिनमध्ये रमेशना विराजमान झालेलं पाहून मला कृतकृत्य वाटलं. 'हा मुलगा कधीही यशस्वी होणार नाही तुला काडीचं सुख देणार नाही....' हे माझ्या माहेरचे शुभाशीर्वाद आठवले आणि मला वाटलं आपण एक लढाई जिंकली. वॉचमनपासून अधिकारी वर्गापर्यंत सर्वांना त्यांच्याबद्दल वाटणारी आदरयुक्त आत्मीयता जाणवत होती. इथे असताना सुद्धा बँकेचाच ध्यास ! परतीची वेळ रात्री दहा-साडेदहा नंतरच. हे कधीच वेळेवर येत नाहीत असं वाटून मी आणि मुलं 'दिल चहाता है' हा सिनेमा ६ ते ९ बघायला गेलो. नेमकं त्याच दिवशी

हे साडे आठलाच घरी आले आणि त्यांना न घेता सिनेमा पहिला म्हणून आमच्यावर विशेषतः माझ्यावर खूप नाराज झाले. अजूनही रात्री कुणाची रिश्का दारात थांबली की मला वाटतं आता त्यांच्या बुटांचे टकटक असे द्रुतलयीतले आवाज येतील, त्यांच्या सळसळत्या व्यक्तिमत्त्वाची साक्ष देत बेल लागोपाठ दोनदा वाजेल आणि इतक्या रात्री थकव्याचा मागमूस नसलेला त्यांचा चेहरा मला दिसेल...

२००२ साली ग्रामीण भागात काम करण्यासाठी राहुरीला ते रवाना झाले आणि हळुहळू त्यांचा नूरच पालटला. तहाराबाद नावाच्या भकास दुष्काळी खेड्यातली त्यांची ब्रँच बघून मी मनातल्या मनात हादरलेच. शाळेच्या शेजारीच शाळेचंच ऑफिस वाटावं अशी ब्रँच. इथेच त्यांना पॅरलिसिसचा अॅटॅक आला. तब्येत खूप खराब झाली. खाण्यापिण्याचे चांगलेच हाल झाले. पण त्याबद्दल कधी तक्रार केली नाही. विश्रांतीनंतर कामावर रूजू झाले. पण पूर्वीचा उत्साह, उमेद आता दिसत नव्हती. सतत कुठल्यातरी दडपणाखाली आहेत असं वाटायचं. काय झालंय ते कधी बोलायचे नाहीत. घरी फारसे यायचे नाहीत. आल्या आल्या परत जायचे वेध लागायचे.

६ ऑगस्ट २००७ ला त्यांना दुसरा हार्ट अॅटॅक आला. तीन दिवस ते एकटे घरात होते. पण ब्रँचमधून कोणीही त्यांची विचारपूस केली नाही. त्यांना घरी आणलं. शेवटचे २० दिवस त्यांचा सहवास मिळाला. त्यांच्या जाण्याची कारणं देताना त्यांचं सिगरेटचं व्यसन सगळ्यांच्या डोळ्यात भरलं. पण हे व्यसन कां वाढत गेलं ? काम करण्याचं त्यांचं मनोबल का ढासळलं ? ते इतके कडवट का झाले ? ज्या बँकेत त्यांनी झोकून देऊन काम केलं होतं, तिथे जाणं त्यांना शिक्षेसारखं का वाटायला लागलं होतं ? या प्रश्नांची उत्तरं कुणालाच शोधावीशी वाटली नाहीत. कारण आता सर्वांना Pure banking करायचं होतं. दुसरं काहीही नाही ! पण Pure banking करणारी हाडामांसाची माणसं आहेत हे व्यवस्थापनानं लक्षात घेणं खूप खूप गरजेचं आहे असं मला प्रामाणिकपणे वाटतं.

- सरिता आवाड, डोंबिवली (पूर्व)

सारखेचे खाणार त्याला....

“अरे तुला माहित्येय, अन्याची बायको दुसऱ्याबरोबर पळून गेली.”

“अरेरे, मग अन्या आता खूपच दुःखात असेल नाही ?”

“छेरे ! तो आता आपल्या चटकचांदणी मेहुणीबरोबर मोठ्या मज्जेत राहतोय. चैन आहे लेकाची ! म्हणतात ना, सारखेचे खाणार त्याला देव देणार !”

- विवेक ठाकूर, दादर (मुंबई)

दूरध्वनी - (०२२) २४३००३२५

ज या टोपीखाली दडलंय काय ?

एकदा एक आरोग्यमंत्री आपल्या तालुक्याच्या ठिकाणी एका उद्घाटनप्रसंगी आले होते. मंत्रीमहोदयांना पाहण्यासाठी आसपासच्या खेड्यांतूनही बरेच लोक आले होते. वाढत्या लोकसंख्येचे दुष्परिणाम ते सांगत होते.

‘यापुढे अशीच लोकसंख्या वाढत राहिली तर माणूस माणसाला खायला उठेल. लोक अन्नान्न करून मरतील. हे संकट टाळायचे असेल तर कुटुंब नियोजन करा. ‘स्त्रियांनी तांबीचा वापर करावा. पुरुषांनी नसबंदी शस्त्रक्रिया करून घ्यावी. आपल्या या तालुक्याला कुटुंब नियोजन व नसबंदी शस्त्रक्रिया जास्तीत जास्त संख्येने केल्याचे महाराष्ट्र सरकारचे पहिले पारितोषिक मिळालेच पाहिजे. आपणा सर्वांच्या सहकार्याने हे उद्दिष्ट आपण सहज गाठू असा विश्वास मला वाटतो.’

लोकांना त्यांचे विचार पटले. लोकांनी कुटुंब नियोजन कार्यक्रम राबवण्याचा निर्धार केला आणि आचरणात आणण्यास सुरुवात केली.

काही महिन्यांनी मंत्रिमंडळात खातेपालट झाला. आरोग्यमंत्र्यांची उचलबांगडी झाली. त्यांना पाटबंधारे खाते मिळाले. त्यानंतर काही दिवसांनी एका शाळेच्या इमारतीच्या भूमिपूजनासाठी ते तालुक्याच्या गावी आले. गावात पाण्याचा दुष्काळ होता.

मंत्रीमहोदयांचे भाषण आटोपल्यावर समस्त गावकऱ्यांनी पिण्याच्या पाण्यासंबंधीचे गाऱ्हाणे सविस्तरपणे त्यांच्यासमोर मांडले. या गावातील डोंगरावर असलेल्या किल्ल्यावर पाण्याचे मोठे टाके आहे. पाणी स्वच्छ व पिण्यालायक आहे. हे पाणी किल्ल्यापासून पाईप लाईन टाकून गावात आणले तर या गावचे पाण्याचे दुर्भिक्ष्य कायमचे दूर होईल व गावकऱ्यांना मोठा दिलासा मिळेल.

मंत्रीमहोदय शांतपणे हे निवेदन ऐकत होते.

गावची लोकसंख्या किती ?

‘साहेब, गुपग्रामपंचायत मिळून पाच ते सहा हजार असेल’.

‘आता किल्ल्यावरून एवढी मोठी पाईप लाईन टाकून गावात आणायची म्हणजे कमीत कमी अंदाजे दहा ते पंधरा लाख रुपये खर्च येईल आणि पाच हजार लोकवस्तीच्या गावासाठी एवढा खर्च करणे सरकारला परवडणार नाही. असं करा, तुम्ही काही वर्ष थांबा. पुन्हा शिरगणती होईल. तुमच्या गावची लोकसंख्या भरपूर वाढली तरच मग या गोष्टीवर विचार करता येईल. मग चला कामाला लागू.’ मंत्रीमहोदयांनी आदेश दिला ?

- प्रभाकर गुपचूप, पुणे

दूरध्वनी : ०२०-२४३४८३८९.

॥ राजकीय घुमा !

(चाल : पारंपारिक - नाच गं घुमा)

या गावचा त्या गावचा, 'कार्यकर्ता' नाही आला ।

गुच्छ नाही मला, कशी मी नाचू ? ॥

नाच गं सोन्या, कशी मी नाचू ? ॥ध्रु॥

या गावचा त्या गावचा, 'पक्षवाला' नाही आला ।

कागाळी करायला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या गावचा त्या गावचा, 'फुडारी' नाही आला ।

सल्ला मागायला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या राज्याचा त्या प्रांताचा, 'मुख्यमंत्री' नाही आला ।

खंडणी नाही मला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या गावचा त्या गावचा, 'फुटीर' नाही आला ।

कान फुंकायला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या गावचा त्या गावचा, 'अंमलदार' नाही आला ।

बदली मागायला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या गावचा त्या गावचा, 'कारखानदार' नाही आला ।

पैसा नाही दिला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या गावच्या त्या गावच्या, 'निवडणुका' नाही आल्या ।

घोषणा नाही दिल्या, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या गावचा त्या गावचा, 'मोर्चा' नाही आला ।

'घेराव' नाही केला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

या गावचा त्या गावचा, 'स्फोट' नाही झाला ।

कळवळा नाही आला, कशी मी नाचू ? नाच गं सोन्या ॥

- कालिदास कुलकर्णी,

६, 'भाग्यश्री', टिळक नगर, डोंबिवली (पूर्व) ठाणे

दूरध्वनी : ०२५१-२४४३९३०

अभिनंदनीय

आपले स्वामगाव येथील निवृत्त सभासद सौ.सुचेता हातेकर व श्री. धनंजय हातेकर यांचे चिरंजीव श्री.राजन हातेकर हे मुंबई येथील 'एस.पी.जैन इन्स्टिट्यूट ऑफ मॅनेजमेंट' मध्ये एम.बी.ए. करीत आहेत. त्यांनी अखिल भारतीय स्तरावरील ओ.पी.जिंदाल ग्रुपची सव्वा लाख रुपयांची शिष्यवृत्ती प्राप्त केली आहे.

श्री.राजन हातेकर यांचे असोसिएशनतर्फे अभिनंदन !

- सेक्रेटरी

॥ Ludicrous Sign-boards

Sign-board in saloon-

"We give new look to your face but for that we need your head to run our bussiness"

Sign board on Beauty Parlour-window-"Don't whistle at the girl going out from here, she may be your grandmother."

Sign-board in Marriage Bureau -

"Match-fixing is our business. Needy may contact us."

Sign-board in Maternity Home :-

"We deliver children

Cost of delivery is quite reasonable."

- Collection by Madanlal Kabra
13 Nageshwar Colony, Jalgaon

॥ आळवणी

किती पाहू तुझी वाट, येई लौकरी दयाळा ।
डोळे शिणले रे माझे, जीव आतुर जाहला ॥
माझे हृदयीचे आर्त, कसे समजेना तुला ।
काय चुकले रे माझे, शिक्षा देतोसी मजला ॥
दाह होतो या तनूचा, काही मजला सुचेना ।
दाटे चित्तात काहूर, काही स्थिरता लाभेना ॥
तुझ्या आगमने माझे, मन आनंदे नाचते ।
होते अंग पुलकित, शालू हिरवा नेसते ॥
पहा माझी ही अवस्था, दया का न ये अजुनी ।
येई येई मेघराजा, तुला आळवी धरणी ! ॥

- सुभाष शं. सरदेशमुख,

बी-३ पंचवटी विहार, ६९ रामाचा गोट, सातारा-२

॥ प्रतिक्रिया

आतुरतेने वाट पहात असलेला 'संवाद' वेळेवर मिळाला. मांडणी, सादरीकरण सुंदर आहे. मधुकर पालकर आजोबांच्या शब्दाचा बटवा खूप खूप आवडला. त्यांनी सुचविल्याप्रमाणे त्यांच्या बटव्याचे दोन डोस घेऊन उसळले. साखर कमी होऊन नजर सुधारल्याने हृदयावरचा ताण सहन करू शकेन. त्यांनी सांगितलेला अपचनावरचा उपाय फारच छान व स्वस्त आहे.

- अशोक बुटाला, पवई (मुंबई)

Regd. under RNI No. MAHBIL05356/13/1/2008-TC & Declaration No. PHM/SR/63/VIII/2008 Dated 12/5/2008
 SSPO Pune under Postal Concession register No. L-2/RNP/PNW/M-144/2008-2010 Dated 28.05.2008
 Licence to post without Prepayment No.: LWP-217 at Market Yard PSO, Pune 37 on 25th of each Month

Dharna at 'Jantar Mantar' New Delhi on 6th October 2008

Shri. H. R. Magon, General Secretary of Delhi Circle Association, speaking on the occasion
 On the Dais - (L to R) Sarva Shri.R.Nagrajan, B.G.Dand4ekar, Shantha Raju, N.P.Thareja

A section of Participants who sat on Dharna

सूचना : १) या मासिकांत प्रसिद्ध झालेल्या लेखांतील मतांशी संपादकमंडळ सहमत असेलच असे नाही. तसेच जाहिरातीतील मजकुराची सत्यासत्यता सभासदांनी स्वतः पडताळून घ्यावी. त्याबाबत असोसिएशन वा 'संवाद' चे संपादक मंडळ जबाबदार असणार नाही.
 २) असोसिएशनचे कार्यालय, सोमवार ते शुक्रवार, संध्याकाळी ६ ते ७.३० या वेळातच उघडे असते. याची कृपया नोंद घ्यावी.
 संपर्क दूरध्वनी क्र. (०२०) २४३३२१४१

Printed Matter

If Undelivered Please Return to :

STATE BANK OF INDIA PENSIONERS' ASSOCIATION, (MUMBAI CIRCLE), PUNE
Anubandh, Building No. B-2, 4th Floor,
Block No.16, Near Ramkrishna Math,
Sinhagad Road, Pune 411030. Ph: 24332141

To,

Publisher – Shri. Ramchandra Narayan Lalingkar, Secretary, State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune has printed this magazine in the Printing Press owned by **Printer** – Shri.Chandrashekhar Digambar Joshi, Director, Shree J Printers Pvt.Ltd., at 1416 Sadashiv Peth, Datta Kutu, Pune – 411030 on behalf of **Owner** – State Bank of India Pensioners' Association (Mumbai Circle), Pune, at "Anubandh", Bldg.No.B2, Block No.16, Near Ramkrishna Math, Sinhagad Road, Pune – 411030. **Editor** – Shri. Krantisen Ramchandra Athawale – address as above.